

مروری بر تاریخ مطبوعات اصفهان

از اسلاط مشروطه تا کودتا (۱۲۹۹-۱۲۸۵) ه.ش

رضا طباطبائی



سرشناسه	: طباطبایی، سیدرضا، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور	: مروری بر تاریخ مطبوعات اصفهان از انتشار سده تا کودتا (۱۲۹۹-۱۲۸۵) ش.۸ / سیدرضا طباطبائی
مشخصات نشر	: اصفهان: نشر نهفت، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۴۴-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مطبوعات -- ایران -- اصفهان -- تاریخ -- ۱۳۲۴-۱۳۳۹ ق
موضوع	: روزنامه‌نگاری -- ایران -- اصفهان (استان)
موضوع	: ایران -- تاریخ -- ۱۳۲۴-۱۳۳۹ ق -- مطبوعات
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۱ ۸۲۴ ی ۹ / ۵۴۴۹ PN
رده بندی دیویی	: ۵۵۹۳۲۲ : ۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۷۶۸۹۵۴

روزنامه تاریخ مطبوعات اصفهان
از سال مشروط تا کنون (۱۲۹۹-۱۳۸۵) ه.ش

سید طباطبائی

مفکر ولید مهرانگیز بیدمشکی
پردازش متن: شیرین شجاع
صفحه‌آرا: مهرداد ششایی
طراح جلد: سیدبیدعسی
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
لیتوگرافی: زمان
چاپ: پارسا
صحافی: سپاهان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۳۴۲-۲۵-۹
قیمت: ۲۰۰۰ تومان

«کلیه حقوق محفوظ است»

Copyright 2014 © Nahoft Publication



Nahoft Publication

E-mail: nahoft@yahoo.com

E-mail: nahoft_publication@yahoo.com

تلفن: ۰۲۱۱-۶۴۱۳۷۶۵

اصفهان: چهارراه آپادانا، مقابل بانک سپه، ساختمان ۴، واحد ۳

تلفن: ۰۲۱۱-۶۴۱۳۷۶۵

فهرست

۹	مقدمه
	فصل اول (مروری بر تاریخچه ادبیات ایران در اوایل دوره قاجاریه تا انقلاب مشروطه)
۱۳	
۳۵	فصل دوم مشروطه اول (۱۳۲۴ تا ۱۳۲۶)
۳۶	روزنامه الجناب
۴۸	روزنامه انجمن مقدس ملی اصفهان
۶۸	روزنامه اصفهان
۷۵	روزنامه انجمن بلدیہ
۸۴	روزنامه بلدیہ اصفهان
۸۸	روزنامه جهاد اکبر
۱۰۵	روزنامه فرج بعد از شدت
۱۰۸	مجله گنجینه انصار
۱۱۳	نشریه نقش جهان
۱۱۴	روزنامه نوروز
۱۱۶	نشریه نامه حقیقت
۱۲۲	روزنامه ناقور
۱۲۹	روزنامه نجات وطن
۱۳۱	نشریه نرجوقائی لرابر
۱۳۲	نشریه نرجوقائی آودابر

۱۳۳	فصل سوم مشروطه دوم تا جنگ جهانی اول (۱۳۲۶ ه.ق تا ۱۳۳۳ ه.ق)
۱۳۴	روزنامه زاینده‌رود
۱۶۱	روزنامه عروق الوثقی
۱۶۳	روزنامه کشکول
۱۷۴	روزنامه مفتش ایران
۱۸۳	روزنامه پروانه
۱۸۸	روزنامه سلسبیل
۱۸۹	مجله آفتاب
۱۹۶	روزنامه کاشف اسرار
۲۰۱	روزنامه رجاءات
۲۰۵	روزنامه رفش کاویان
۲۰۷	فصل چهارم جنگ جهانی اول تا کودتا (۱۳۳۳ تا ۱۳۳۹ ه.ق)
۲۰۸	روزنامه میهن
۲۱۴	روزنامه لوای سلام
۲۱۶	نشریه زبان زنان
۲۳۱	نشریه حقیقت
۲۳۲	روزنامه اختر مسعود
۲۳۷	روزنامه اخگر
۲۴۰	نشریه اسرار الانصار
۲۴۲	نشریه صدای اصفهان
۲۵۱	هفته‌نامه غرش
۲۵۱	نشریه نکر
۲۵۲	نشریه صبح آزادی
۲۵۲	نشریه عبرت اصفهان
۲۵۲	نشریه صبح امید
۲۵۸	نتیجه‌گیری
۲۶۰	فهرست منابع و مآخذ
۲۷۵	ضمائم
۲۸۷	تصاویر

فعالیت‌های مربوط به سیاست‌ها و تأثیرات آن در تحولات سیاسی اجتماعی و بین‌المللی ایران، موضوعات اصلی بوده که مطبوعات مشروطه به آن پرداخته‌اند و آنرا مورد توجه قرار داده‌اند. به‌ویژه در مشروطه اول که مسئله توسعه نیافتگی در صدور مطبوعات، سیاست قرار داشته است.

در این تحقیق تلاش شده تا با مطالعه فصل دیدگاه روزنامه‌نگاران نسبت به موضوعات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، علمی، فرهنگی، قضائی و نظامی؛ همچنین نحوه عملکرد، طول مدت انتشار نشریات، مواضع آنان در مسائل جاری کشور، چگونگی مواضع آنها در تحولات سیاسی، طه اول و حوادث بعدی تا کودتای ۱۲۹۹ و موانع موجود و مسائلی از این دست، بررسی و به آن پاسخ داده شود.

نخست تلاش شده مطبوعات اصفهان و سیر تحولات و پیدایش آنان در عرصه فرهنگی کشور و کارکردهای آن و پیشینه روزنامه‌نگاری در این شهر مورد نقد و بررسی قرار گیرد. نخست بررسی نشریات در مشروطه اول از ۱۳۲۵ تا ۱۳۲۶ ه. ق. و توضیح درباره نشریات این دوره و مدیران مسئول و سپس سیر صعودی و نزولی هریک و نوع نگاه آن تشریه به مباحث تاریخی اصفهان پرداخته شده است. و در پایان فصل یک نتیجه‌گیری برای آن دوره انجام شده و همین روش کار در فصل دوم یعنی مشروطه دوم پی گرفته شده و فصل سوم که منجر به کودتای ۱۲۹۹ ه. ش می‌شود.

پژوهش در زمینه بررسی تحلیلی مطبوعات اصفهان و گام برداشتن در

این مسیر بدون در نظر گرفتن سوابق تاریخی، فرهنگی، مذهبی و مادی جامعه آن روز امکان‌پذیر نیست. تاریخ اصفهان دارای فراز و نشیب‌های متعددی در مسیر تاریخی خود بوده که همه این موارد در شرایط آن روز این شهر بی‌تأثیر نبوده است. مطبوعات نیز در این سیر تحول به‌عنوان رکن چهارم دموکراسی در انقلاب مشروطه و شرایط بعدی کشور نقش و تأثیر به‌سزایی داشته، از همین رو بررسی نشریات دوره مذکور، نظرات و دیدگاه‌های مدیران نشریات و جریده‌نویسان، گامی اساسی در این مسیر خواهد بود. این دوره به‌ویژه عصر انقلاب اول مشروطه در زمینه ایجاد و توسعه کمی و کیفی مطبوعات شاهد یک جهش بزرگ به جلو هستیم؛ که در مشروطه دوم به کندی می‌گراید و در مرحله‌ای، این رگه‌های سانسور و محدودیت پیدا می‌شود. در مشروطه دوم، نشریات سیاسی-حزبی پیدا می‌کنند و مدیران آن نیز افرادی می‌شوند که اغلب یک دوره جزو علمای نیستند، بلکه وجه سیاسی آنان غالب است. تلاش ما بر این است که علاوه بر ایجاد زمینه برای شناخت کلی مطبوعات از نظر مشخصات و ویژگی‌های کلی آنها، در حد امکان مسائل محتوای این نشریات را بررسی کنیم. همچنین در این پژوهش تا حد امکان به سرگذشت ارباب جراید اصفهان از نشریات منتشر شده که در آرشیوهای معتبر موجود بوده از قبیل روزنامه‌های الجنب، الحمن مقس ملی، بلدیه اصفهان، جهاداکبر و امثالهم پرداخته شده است. کتاب ارزشمند تاریخ جراید و مجلات ایران تألیف آقای محمد صدرهاشمی مبنای کار قرار می‌گیرد و منابع دیگر با آن تطبیق داده شده است. و همچنین کتاب‌های ارزشمند دیگری مانند تاریخ ادبیات و مطبوعات نوشته ادوارد بروان فهرست رابینو، روزنامه‌های ایران مشروطه اصفهان که توسط مرکز اصفهان‌شناسی تجدید چاپ گردیده‌اند و سایر منابع دیگر در این پژوهش بررسی شده‌اند. با این حال در زمینه بررسی تحلیلی مطبوعات این دوره درباره موضوع خاصی چون بررسی تحلیلی مطبوعات اصفهان تاکنون تلاش مدون و منسجمی صورت نگرفته تا بتوان از آن به‌عنوان پیشینه این تحقیق از آن یاد کرد.

تحقیق حاضر حاصل تلاش نگارنده است به منظور آگاهی از وضعیت نشریات این دوره از تاریخ اصفهان؛ که می‌کوشد با مطالعه مطبوعات این

دوره از ۱۳۳۴ ه. ق تا ۱۲۹۹ ه. ش از آنچه نویسندگان و مدیران نشریات به آن می‌اندیشند تا با نشریات خود بر بنیان‌های اساسی در تحولات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی توسط رکن چهارم دموکراسی تأثیر لازم را به عمل آورند؛ و از این طریق گامی در جهت شناسائی تاریخ این دوره بردارد. این کوشش می‌تواند پایه‌ای برای ارائه راه‌کارهایی به منظور شناخت از مطبوعات اصفهان و توسعه فضای حاکم بر جامعه و بررسی چگونگی این سیر تحول باشد.

به این ترتیب هدف این تحقیق شناخت نقاط قوت و ضعف مطبوعات و کارکرد آنها است تا با درک پیشینه تاریخی، به اصلاح و توسعه مطبوعات اصفهان منجر شود. دشواری تحقیق در مورد منابع دست اول مانند روزنامه‌های قدیمی، در تنظیم پرسش‌ها را با مشکلاتی روبرو کرد. کهنه‌گی و کیفیت پائین چاپ نشریات قدیمی و دسترسی نبودن برخی نشریات نیز بر سختی کار افزود. پر واضح است که بی‌تجربگی نگارنده در انجام چنین تحقیقی با گسترده بودن و در دست نداشتن اسنادی ملی در این زمینه با وجود داشتن راهنمایان عالم، مانع از آن نشد که این تحقیق جامه و بی‌عیب باشد؛ از این رو تمام کاستی‌های این تحقیق بر عهده نگارنده است و با وجود تلاش فراوان جهت استفاده بیشتر از شکالات وارده از حجب استادان و سعی در اصلاح موارد، راه انتقاد بر آن هم‌چنان گشاده است.

لازم به ذکر است؛ این کتاب برگرفته از پایان‌نامه «بررسی تحلیلی مطبوعات اصفهان از مشروطه تا کودتای ۱۲۹۹» اینجانب، منع شده در دانشگاه آزاد اسلامی نجف‌آباد است.

در پایان برخود واجب می‌دانم از مرکز مطالعات و اسناد کتابخانه‌ای صاحب و جناب آقایان دکتر علیرضا ابطیعی، محمدحسین ریاحی، سیدعلیر حاج‌حسینی، محمدعلی رجایی و مجتبی ایمانیه تشکر و سپاسگزاری نمایم.